

Η κυπριακή κυβέρνηση δικαιολόγησε τη στάση της λέγοντας ότι ήθελε να εξυπηρετήσει «τα ζωτικά συμφέροντα της Κύπρου». Δεν έλαβε προφανώς υπ' όψιν ότι έτσι ανάγκασε ομάδα βουλευτών να προσεγγίσουν με βάρκες τα πλοία του Στόλου από το λιμάνι της κατεχόμενης Αμμόχωστου. Επίσης, δεν λογάριασε ότι «φίλοι της παλαιστινιακής υπόθεσης κινδυνεύουν τώρα να πάψουν να είναι και φίλοι της κυπριακής υπόθεσης», όπως εύστοχα σημειώνει καταγγελία της ελληνικής πρωτοβουλίας «Ένα Καράβι για τη Γάζα». Εξάλλου έτσι στέρησε από την αποστολή και μια πολύτιμη προστασία – την ανθρώπινη ασπίδα που θα δημιουργούσε η συμμετοχή των επισήμων.

Σε άλλα κράτη και διεθνείς οργανισμούς, η επίθεση ξύπνησε τα συνήθως αργά αντανάκλαστικά των ηγετών τους. Η υπουργός Εξωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζήτησε άμεσα τη διεξαγωγή έρευνας, ενώ μέχρι και το ΝΑΤΟ προχώρησε σε έκτακτη σύσκεψη σχετικά με το περιστατικό. Οι πολίτες φυσικά ξεπέρασαν για μια ακόμα φορά τις κυβερνήσεις τους. Από την Τζακάρτα μέχρι το Όσλο, κι απ' το Λος Άντζελες μέχρι τη

Σανάα πραγματοποιήθηκαν συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας κατά του Ισραήλ. Στην Κωνσταντινούπολη εκατοντάδες διαδηλωτές επιχείρησαν να εισβάλουν στο ισραηλινό προξενείο. Κάτι άλλαξε στην αντιμετώπιση του Ισραήλ από τη διεθνή κοινή γνώμη, όπως φαίνεται και από την τεράστια επιθυμία συμμετοχής σε νέες αποστολές για να σπάσει ο αποκλεισμός της Γάζας.

Βέβαια, είναι ακόμη πρόωρο να εκτιμήσει κάποιος ότι η τεράστια ήττα του Ισραήλ σε αυτό το επίπεδο μεταφράζεται και σε αλλαγή ισορροπιών σε επίπεδο γεωπολιτικής. Οι ΗΠΑ και μεν χρειάστηκε να κινητοποιηθούν για να αποτρέψουν την όξυνση των πνευμάτων μεταξύ των δύο στρατηγικών εταίρων τους, του Τελ Αβίβ και της Άγκυρας, όμως από πολύ νωρίς ο αντιπρόεδρος της τουρκικής κυβέρνησης Μπουλέντ Αρίτς είχε ανακοινώσει ότι δεν θέτει ζήτημα διακοπής των σχέσεων με το Ισραήλ. Χρειάζονται ακόμα ένα, δύο, τρία, πολλά «καράβια», εντός κι εκτός της Γάζας, για να ανατραπεί η δολοφονική πολιτική του χειρότερου κράτους-παρία στο διεθνές πολιτικό σκηνικό.

Kamil Yıldız

Για τις εξελίξεις στην Τουρκία

Η διαμάχη κυβέρνησης και στρατού και η σχέση με το Ισραήλ, ιδίως μετά τα πρόσφατα δρα-

ματικά γεγονότα, παραχωρούν στην Τουρκία σημαντικό μερίδιο στη διεθνή επικαιρότητα, ενώ παράλληλα δίνουν την

εντύπωση ότι στη χώρα διαδραματίζονται μεγάλες αλλαγές.

Αλλαγή υπάρχει πράγματι στην Τουρκία: οι ισορροπίες της έχουν διασαλευτεί. Αλλά ποια αλλαγή θέλουν και επιχειρούν οι πυλώνες της εξουσίας στη χώρα; Πόσο είναι ακριβής η εικόνα που καλλιεργείται από μεγάλο μέρος των ελληνικών ΜΜΕ ότι η κυβέρνηση Ερντογάν σηματοδοτεί κάτι το ριζικά νέο; Και πώς συνδέονται αυτά με το παλιό πρόβλημα της Τουρκίας, το κουρδικό, που ωστόσο βρίσκεται στο ημίφως των ελληνικών και των διεθνών ΜΜΕ;

Είναι σαφές ότι αυτή τη στιγμή στη χώρα εκτυλίσσεται μια διαμάχη προκειται για μια διαμάχη μεταξύ δύο μερίδων της αστικής τάξης: τη μία εκπροσωπεί πολιτικά ο Ερντογάν και το κόμμα του, το ΑΚΡ, την άλλη ο στρατός και το CHP. «Μπαλαντέρ» σε αυτήν την πολιτική εκπροσώπηση αποτελεί το ακροδεξιό κόμμα ΜΗΡ, το κόμμα των διαβόητων Γκρίζων Λύκων.

Για να μιλήσουμε για τη διαμάχη αυτή, θα βοηθούσε να επιχειρήσουμε μια σύνομη ιστορική αναδρομή.

Η ιστορία του στρατού και του Λαϊκού Δημοκρατικού Κόμματος (CHP) μας πάνε πίσω στον Μουσταφά Κεμάλ. Το κόμμα αυτό φτιάχτηκε από το στρατό και, ως εκ της θέσης του στρατού εντός του κράτους, μπορεί να χαρακτηριστεί κλασικό κρατικό κόμμα. Στο βαθμό δε που στην Τουρκία η αστική τάξη ήταν δημιουργία του κράτους με απαρχή τα χρόνια του Κεμάλ, η μερίδα αυτή της αστικής τάξης για την οποία μιλάμε μπορεί να χαρακτηριστεί κλασική αστική τά-

ξη, με βασικό της έρεισμα αλλά και συστατικό μέρος το στρατό. Ας σημειώσουμε την ύπαρξη του ΟΥΑΚ, της «Οργάνωσης Στρατιωτικής Αλληλεγγύης», που ιδρύθηκε την εποχή της χούντας του Εβρέν, με αξιωματούχους του στρατού ως μέλη. Αυτή υποτίθεται πως είναι μια «μη κερδοσκοπική επιχείρηση». Τόσο «μη κερδοσκοπική» ώστε έχει δική της τράπεζα και πολλές δικές της επιχειρήσεις, με πιο γνωστή την ΟΥΑΚ-Renault, σε συνεταιρισμό με τη Renault, η οποία ήταν το 2009 η πρώτη σε εξαγωγές επιχείρηση της Τουρκίας. Να σημειώσουμε ακόμα ότι το μεγαλύτερο τμήμα του τουρκικού αντιστοίχου του ΣΕΒ, του TUSIAD, ανήκει σε αυτή τη μερίδα, ενώ συνταξιούχοι υψηλοί αξιωματούχοι του στρατού γίνονται μέλη των διοικητικών συμβουλίων των επιχειρήσεων που ανήκουν σε αυτό το σύνδεσμο.

Από την άλλη πλευρά, μετά το 1980, δηλαδή πάλι την εποχή της χούντας του Εβρέν, ισλαμιστές επιχειρηματίες, με δάνεια που πήραν από αραβικά, και γενικότερα ισλαμικά, χρηματιστηριακά κεφάλαια, συνενώθηκαν φτιάχνοντας ένα δίκτυο μεσαίων επιχειρήσεων, το οποίο γνώρισε γρήγορη οικονομική ανάπτυξη. Ένα μέρος της οικονομικής τους δραστηριότητας τους εξασφάλισε και την ανάμειξή τους στα εκπαιδευτικά πράγματα, με την ίδρυση ιδιωτικών ισλαμικών σχολείων. Τη διείσδυσή τους στην κοινωνία τη στήριξαν στην οργάνωση κοινοτήτων που έχουν ως βάση διάφορα τζαμιά. Την πολιτική τους εκπροσώπηση τη βρήκαν στο Κόμμα Ευημερίας του Ερμπακάν, και όταν αυτός συγκυβέρνη-

σε με την Τσιλέρ άρχισαν να διεισδύουν σε πόστα του κρατικού μηχανισμού. Η πιο έντονη διεκδίκηση της εξουσίας εκ μέρους τους διαπιστώνεται από την εποχή που ήρθε στην κυβέρνηση το κόμμα του Ερντογάν.

Έχουμε λοιπόν να κάνουμε με δύο μερίδες της αστικής τάξης, μια παλιότερη και μια νεότερη, και την ανοιχτή πλέον διεκδίκηση μεριδίου της εξουσίας από τη δεύτερη. Η συνθήκη αυτή παράγει μια διαλεκτική αντιπαλότητας αλλά και συμπόρευσης, για την οποία θα μπορούσαμε να κάνουμε δύο βασικές παρατηρήσεις.

Η πρώτη είναι ότι οι διαφορές τους, που επικαθορίζουν την καθημερινή τους διαμάχη στο πολιτικό πεδίο, σε μεγάλο βαθμό προκύπτουν και συντηρούνται από το απλό γεγονός ότι οι νεότεροι βρίσκονται στη θέση του διεκδικητή και γι' αυτούς είναι μεγαλύτερη και πιο άμεση η ανάγκη να αντλήσουν δύναμη από τη διασφάλιση της λαϊκής υποστήριξης. Έτσι, και με δεδομένη τη συσσώρευση άλυτων προβλημάτων στη χώρα, και την αύξουσα πίεση που αυτά ασκούν, βλέπουμε την τάση που χαρακτηρίζει τη διακυβέρνηση του Ερντογάν να αναγνωριστεί η ύπαρξη προβλημάτων, σε αντίθεση προς την τακτική του στρατού. Σχηματοποιώντας, και για να μείνουμε σε ένα από τα σπουδαιότερα –εάν όχι το σπουδαιότερο– άλυτα αυτά προβλήματα, ο Ερντογάν λέει περίπου «ας λύσουμε το κουρδικό», τη στιγμή που ο στρατός καγχάζει «ποιο κουρδικό;».

Η δεύτερη παρατήρηση είναι ότι, όσες διαφορές και αν γεννάει η συνθήκη που εντοπίσαμε, αυτές δεν έχουν να κάνουν

με την αμφισβήτηση των ακρογωνιαίων λίθων της εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας. Έτσι, η στήριξη σε ΗΠΑ και ΝΑΤΟ, αλλά και η συμμαχία μαζί τους, αποτελούν στρατηγική και αδιαπραγμάτευτη επιλογή και των δύο μερίδων αυτών. Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τη στάση απέναντι στην Ε.Ε., τουλάχιστον ως προς το θέμα της ένταξης της χώρας.

Αυτό μπορούμε να το δούμε και σε σχέση με το πολυσυζητημένο σήμερα θέμα της σχέσης της Τουρκίας με το Ισραήλ. Τι σημαίνουν αλήθεια οι φαινομενικά γενναίες κραυγές του Ερντογάν;

Ας κάνουμε πάλι μια σύντομη ιστορική αναδρομή. Από παλιά η Τουρκία, το Ισραήλ και οι ΗΠΑ ήταν στρατηγικοί σύμμαχοι, και αυτό ήταν ακόμα πιο έντονο την εποχή της χούντας του Εβρέν. Πολύ σημαντική δε στρατιωτική συμφωνία με το Ισραήλ είχε υπογράψει ο Ερμπακάν, αυτός που προήδρευε προηγουμένως στο κόμμα του οποίου μέλος ήταν και ο Ερντογάν, στο πρώτο ισλαμιστικό κόμμα της Τουρκίας, το Κόμμα της Ευημερίας. Ο Ερντογάν συνέχισε αυτή τη σχέση με το Ισραήλ.

Ας έρθουμε τώρα στο σήμερα, μετά την επίθεση των ισραηλινών κομάντος στο «Μαβί Μαρμαρά». Προτού μιλήσει ο Ερντογάν, ο υπουργός-εκπρόσωπος του πρωθυπουργού δήλωσε: «Όποια συμφωνία, στρατιωτική και εμπορική, έχουμε κάνει με το Ισραήλ ισχύει». Μία μέρα μετά μίλησε ο Ερντογάν, με ταυτόχρονη μετάφραση της ομιλίας του στα αραβικά και στα αγγλικά, βγάζοντας ένα λόγο με έντονα συγκινησιακό χαρακτήρα. Σε μια Τουρκία της οποίας ο λαός εμ-

φορείται από συναισθήματα αντιπάθει-
ας απέναντι στο Ισραήλ, και δη τη δεδο-
μένη στιγμή, οπωσδήποτε δεν θα μπο-
ρούσε να έχει μιλήσει με διαφορετικό
τρόπο. Από την άλλη πλευρά, η ομιλία
του έγκριβε, αποκαλύπτοντας όμως έμ-
μεσα, τη θέση και το ρόλο του ίδιου του
τουρκικού κράτους. Αλήθεια, στην ομι-
λία του μπορούμε στη θέση της λέξης «Ισ-
ραήλ» να βάλουμε «Τουρκία» και στη θέ-
ση της «Παλαιστίνης» να βάλουμε
«Κουρδιστάν».

Η ομιλία του Ερντογάν ήταν απλώς
ένα μήνυμα για εσωτερική κατανάλωση,
με δεδομένα τα αισθήματα του τουρκι-
κού λαού. Ήταν επίσης ένα μήνυμα με
αποδέκτες τις αραβικές και ισλαμικές
χώρες, στις οποίες έλεγε ουσιαστικά ότι
τώρα υπάρχει ένα σοβαρό ανάχωμα απέ-
ναντι στο Ισραήλ, και αυτό είναι η Τουρ-
κία. Για να το κατανοήσουμε αυτό κα-
λύτερα, θα πρέπει να πάμε πίσω στο επο-
νομαζόμενο BOP, δηλαδή το made in
USA τουλάχιστον εδώ και μια εικοσαε-
τία «Μεγάλο Πρόγραμμα για τη Μέση
Ανατολή», το οποίο εξάλλου έχει και την
έγκριση της Ε.Ε. Η επαρκής συζήτηση του
σχεδίου αυτού δεν μπορεί να γίνει εδώ,
θα αρκεστούμε όμως να πούμε ότι βási-
κός σκοπός του είναι η δημιουργία αυ-
τών που ονομάζονται «ήπια μουσουλ-
μανικά κράτη». Αυτή τη γραμμή εξάλλου
υποστηρίζουν δεκάδες ισλαμικές ομάδες
και οργανώσεις, ανάμεσά τους και ο γνω-
στός Φετουλάχ Γκιουλέν, «χότζας» δια-
βιών στις ΗΠΑ, ιδιοκτήτης και οργανω-
τής εκατοντάδων ισλαμικών σχολείων
και φροντιστηρίων στην Τουρκία και σε
πολλές ισλαμικές χώρες. Όλοι αυτοί βρί-

σκονται κάτω από την ομπρέλα του Ερ-
ντογάν. Επιστρέφοντας λοιπόν στην ομι-
λία του μετά τα αιματηρά γεγονότα στα
διεθνή ύδατα, μπορούμε να πούμε ότι το
μήνυμά του είχε επίσης αποδέκτες –αν
όχι και συγγραφείς του– τις ΗΠΑ και την
Ε.Ε., θέλοντας να τους δείξει πως η Τουρ-
κία, ηγούμενη των υπό έλεγχο αραβικών
και ισλαμικών χωρών, μπορεί να προ-
στατεύσει καλύτερα τα συμφέροντά τους
στη Μέση Ανατολή.

Για να γυρίσουμε στο ζήτημα του εσω-
τερικού ανταγωνισμού της αστικής τά-
ξης στην Τουρκία, στο κρίσιμο αυτό θέ-
μα και οι δύο μερίδες της συμφωνούν. Το
διακύβευμα όμως είναι: ποιος θα έχει τα
ηνία εντός της Τουρκίας ως προς την υλο-
ποίηση αυτής της πολιτικής; Από αυτή
την άποψη, το μήνυμα του Ερντογάν
απευθυνόταν και στο στρατό και το CHP,
οι οποίοι αμφισβητούν τη δυνατότητά
του να υλοποιήσει την εν λόγω πολιτική.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να κά-
νουμε μια αναφορά στις πρόσφατες εξε-
λίξεις στο CHP, εξελίξεις ανήθικου χα-
ρακτήρα. Ο χαρακτήρας αυτός προφα-
νώς δεν αφορά αυτές καθαυτές τις πρά-
ξεις που δείχνει το γνωστό βίντεο με τον
Μπαϊκάλ, τον πρώην πρόεδρό του, αλ-
λά την εκμετάλλευσή τους. Πρόκειται για
ένα οργανωμένο κόλπο, ένα οιονεί πρα-
ξικόπημα στο εσωτερικό του κόμματος,
που οδήγησε τον Μπαϊκάλ να παραιτη-
θεί από πρόεδρός του. Το «στημένο» του
πράγματος φαίνεται και από το γεγονός
ότι το υποτιθέμενο σκάνδαλο με το βί-
ντεο ξέσπασε δύο εβδομάδες πριν από το
συνέδριο του κόμματος, όπου αναμενό-
ταν να επανεκλεγεί ο Μπαϊκάλ.

Γιατί αυτή η προσχεδιασμένη αλλαγή στο CHP; Την εποχή του Μπαϊκάλ το κόμμα αυτό δεν έκρυβε τον βαθύτερο χαρακτήρα του, αυτόν ενός ουσιαστικά φασιστικού και ρατσιστικού κόμματος. Η διαφορά του από τους «Γκρίζους Λύκους», σε επίπεδο καθημερινής πολιτικής, ήταν μηδαμινή. Έπαιζε το ρόλο του δικηγόρου αυτού που λέγεται «βαθύ κράτος» της Τουρκίας, όπως και της Εργκενεκόν. Το τελευταίο άλλωστε το έχει δηλώσει ρητά ο ίδιος ο Μπαϊκάλ. Έτσι, δεν μπορούμε να πούμε ότι στην Τουρκία, την εποχή που ο τελευταίος προήδρευε στο CHP, υπήρχε κάποιο κόμμα με επίφαση έστω σοσιαλδημοκρατικής πολιτικής. Την εποχή αυτή αντίστοιχα ο Ερντογάν μπορούσε να είναι αρκετά ήσυχος, καθώς η συγκεκριμένη αντιπολίτευση του Μπαϊκάλ τον βοηθούσε να παραμένει στην κυβέρνηση. Άρα, ο στρατός και δυνάμεις του CHP έβλεπαν ότι δεν μπορούσαν να αντιπαλέψουν τον Ερντογάν, με τον Μπαϊκάλ στην προεδρία και με τη δεδομένη πρακτική του CHP. Έμπαινε επιτακτικά το θέμα της αλλαγής φυσιογνωμίας του κόμματος, ώστε να μπορέσει αυτό να κάνει αποτελεσματική αντιπολίτευση στον Ερντογάν και παράλληλα να αποτελέσει δίοδο για τη διοχέτευση της λαϊκής δυσαρέσκειας απέναντι στην κυβέρνηση. Με λίγα λόγια, μπορούμε εδώ να μιλήσουμε για ένα σχέδιο επιστροφής σε ένα CHP σαν κι αυτό της εποχής του Ετζεβίτ.

Ποιος είναι ο νέος πρόεδρος του κόμματος, ο Κεμάλ Κιλιτστάρογλου; Μάλλον δεν είναι τυχαίο ότι κατάγεται από το Κουρδιστάν, από το Ντερσίμ, την πό-

λη που μετά την ίδρυση του τουρκικού κράτους μετονομάστηκε σε «Τουντζελί». Μήπως είναι Κούρδος και Αλεβίτης; Το σίγουρο είναι ότι ήταν κρατικός υπάλληλος που έχει γαλουχηθεί στη νοοτροπία του κράτους.

Το σίγουρο είναι επίσης ότι, αν θέλει να γίνει το CHP ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, ή έστω να προβάλλει με κάποιες αξιώσεις ως τέτοιο, θα πρέπει να πει ορισμένα πράγματα για τα ουσιαστικά προβλήματα της Τουρκίας. Αυτό ισχύει πρώτα απ' όλα για το κουρδικό – εξού και η μάλλον διόλου τυχαία καταγωγή του νέου προέδρου του CHP.

Είναι δεδομένο ότι ο κουρδικός λαός ζει μια τραγωδία ανάλογη με αυτή του παλαιστινιακού λαού. Μια διαφορά ωστόσο μεταξύ τους είναι ότι στη διεθνή επικαιρότητα δεν προβάλλεται τόσο πλέον η τραγωδία του κουρδικού λαού.

Ας πούμε λίγα λόγια λοιπόν γι' αυτό το παλιό πρόβλημα.

Απέναντι στην τραγωδία αυτή, παρά τα φαινόμενα και ορισμένες διακηρύξεις, η πολιτική του Ερντογάν δεν είναι διαφορετική από τους προκατόχους του και από την αντίπαλή του μερίδα της εξουσίας.

Η ηγεσία των Κούρδων, το PKK, έχει εδώ και καιρό διακηρύξει την πρόθεσή της να προχωρήσει στην επίλυση του κουρδικού με ειρηνικό τρόπο και με διαπραγματεύσεις με το τουρκικό κράτος. Στη συνέχεια είχαμε τη φράση του Ερντογάν ότι το «πρόβλημα των Κούρδων είναι και δικό μου πρόβλημα», ενώ ακολούθησε η δήλωση κατάπαυσης του πυρός από πλευράς του PKK και αναμονής έναρξης διαπραγματεύσεων με το τουρ-

κικό κράτος. Παράλληλα, οι Κούρδοι έδωσαν έμφαση στον νόμιμο και ανοιχτό αγώνα. Ο Ερντογάν έγινε πρωθυπουργός και οι Κούρδοι μπήκαν στη βουλή ως ομάδα βουλευτών και πήραν αρκετούς δήμους. Το ΡΚΚ δήλωσε ότι η λύση του τουρκικού προβλήματος μπορεί να συζητηθεί με το DTP, το κόμμα που τους εκπροσωπεί στη βουλή, επιμένοντας στον ειρηνικό και νόμιμο δρόμο. Ωστόσο, το τουρκικό κράτος συνέχισε τις επιθέσεις εναντίον τους. Αρκεί να αναφέρουμε τις πρόσφατες συλλήψεις περίπου 1.500 νόμιμων αντιπροσώπων του κόμματος και δημάρχων. Έχει περάσει ένας χρόνος και ακόμη δεν έχει σχηματιστεί φάκελος από τον εισαγγελέα, ενώ οι άνθρωποι παραμένουν στη φυλακή. Περίπου 3.000 παιδιά κάτω των 18 χρόνων βρίσκονται επίσης στη φυλακή γιατί πετούσαν πέτρες στο στρατό κατά τη διάρκεια διαδηλώσεων. Στο μεταξύ ο Οτσαλάν και το ΡΚΚ επέμεναν στον νόμιμο και ειρηνικό δρόμο, και το DTP ήθελε να λυθεί το πρόβλημα εντός του πλαισίου της βουλής. Ας θυμίσουμε δε ότι τόσο η πρώτη όσο και η δεύτερη κυβέρνηση του Ερντογάν είχαν πολύ μεγάλο ποσοστό βουλευτών στη Βουλή, ώστε να μπορέσουν να αλλάξουν ακόμα και το Σύνταγμα, ειδικά εφόσον είχαν τη συμφωνία των Κούρδων βουλευτών. Ωστόσο μέσα σε αυτά τα οκτώ χρόνια που κυβερνάει ο Ερντογάν, δεν έχει κάνει καμία κίνηση στην κατεύθυνση της επίλυσης του κουρδικού προβλήματος ούτε καν έχει επιχειρήσει να αλλάξει το ούτως ή άλλως απαράδεκτο για μια στοιχειώδη δημοκρατία μέτρο του ορίου του 10% για ένα κόμμα προκειμέ-

νου να μπορεί να μπει στη βουλή – μια αλλαγή που θα μπορούσε να αυξήσει και την παρουσία του νόμιμου κόμματος των Κούρδων στη βουλή. Ας προσθέσουμε και τη δήλωση του στις τελευταίες δημοτικές εκλογές: ο Ερντογάν είπε ότι στις διαδηλώσεις, ακόμα και αν πρόκειται «για γυναίκες ή για παιδιά, η στρατιωτική και αστυνομική μας δύναμη θα κάνει ό,τι χρειάζεται για να τους διαλύει».

Όλα αυτά, και πολλά άλλα στα οποία ο περιορισμένος χώρος δεν επιτρέπει να επεκταθούμε, δείχνουν ότι ούτε ο Ερντογάν ούτε καμιά δύναμη του κράτους δεν πρόκειται να κάνουν σημαντικό βήμα στην επίλυση του κουρδικού.

Αλλά ο «κόμπος έχει πράγματι φτάσει στο χτένι». Περίπου τρεις μήνες πριν ο ηγέτης των Κούρδων, ο Οτσαλάν, δήλωσε ότι μέχρι τον Μάιο θα μπορούσε να γίνει κάποιο βήμα και ότι οι Κούρδοι θα περιέμεναν για το διάλογο έως τότε. Πρόσθεσε ότι, μετά το διάστημα αυτό, εάν δεν έχει γίνει κάτι στο μεταξύ, δεν θα μπορούσε πλέον ο ίδιος να διαμεσολαβεί ανάμεσα στο ΡΚΚ και στο τουρκικό κράτος, προσπαθώντας να συγκρατήσει τους Κούρδους. Είναι σαφές ότι έτσι ανοίγει όλο και περισσότερο ένα σοβαρό ενδεχόμενο να ξεσπάσει πόλεμος στο εσωτερικό της Τουρκίας ανάμεσα σε Τούρκους και σε Κούρδους.

Δεν μπορούμε να ξέρουμε τι θα γίνει τελικά σε μια Τουρκία που, θα το επαναλάβουμε, οι ισορροπίες της έχουν διασαλευτεί.

Είναι σαφές ότι, επιστρέφοντας στο αρχικό μας ερώτημα, το κουρδικό κάθε άλλο παρά αποτελεί σημείο διαφωνίας

στον αγώνα που μαίνεται στο εσωτερικό της αστικής τάξης και του μπλοκ εξουσίας της Τουρκίας. Η επίλυσή του είναι υπόθεση του αγώνα των Κούρδων και

της εργατικής τάξης της Τουρκίας, όπως και είναι λυδία λίθος της όποιας πολιτικής θέλει να φέρει το όνομα της «δημοκρατίας» στη χώρα αυτήν.

Λεωνίδας Βατικιώτης

Παρατεταμένη ύφεση στην Ευρώπη εξαιτίας του ευρώ

Σε ένα τεράστιο βαρίδι που σέρνει την ευρωπαϊκή οικονομία προς μια χρόνια και βαθιά ύφεση μετατρέπεται το ενιαίο νόμισμα, καθώς στο όνομα της ευρωσύτας του μία προς μία όλες οι ευρωπαϊκές χώρες υιοθετούν αντιλαϊκά προγράμματα περιορισμού των δαπανών, με άμεσο στόχο να μειώσουν τα δημοσιονομικά ελλείμματα.

Ο κύκλος του αίματος που άνοιξε με την Ελλάδα, η οποία δεσμεύθηκε να μειώσει το έλλειμμα από 13,6% του ΑΕΠ το 2009 σε 8,6% το τρέχον έτος και 3,9% το 2011, συνεχίστηκε με την Ισπανία που δεσμεύθηκε να μειώσει το έλλειμμα από 11,2% το 2009 σε 6% το 2011. Σε αυτόν το βωμό ξεκίνησε η συρρίκνωση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων και η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων. Στην Πορτογαλία η μείωση του ελλείμματος από 9,4% το 2009 σε 5,1% το 2011 θα επιτευχθεί με την αύξηση των συντελεστών ΦΠΑ και το πάγωμα των μισθών. Στην Ιρλανδία η μείωση του ελλείμματος από 14,3% το 2009 σε 8,6% το 2011 θα επιτευχθεί κυρίως με τη μείωση των μισθών

των δημοσίων υπαλλήλων που ξεκινάει από 5% και φθάνει το 20%. Στη Γαλλία η μείωση του ελλείμματος από 7,5% το 2009 στο 6% το 2011 θα γίνει με τη συγκράτηση των μισθολογικών αυξήσεων και την αναμόρφωση του ασφαλιστικού συστήματος. Στην Ιταλία η μείωση του ελλείμματος από 5,3% το 2009 σε 3,9% τον επόμενο χρόνο θα επέλθει κυρίως μέσα από το πάγωμα των δημοσίων επενδύσεων – ένα μέτρο που εφαρμόζεται σε όλη την Ευρώπη. Μέτρα περιορισμού των δημοσίων δαπανών εφαρμόζονται ακόμη και στην ατμομηχανή της γηραιάς ηπείρου, τη Γερμανία, με απώτερο στόχο τη μείωση του ελλείμματος από 5% το 2010 στο 4,7% το 2011. Ανάλογα μέτρα εφαρμόζονται κι εκτός ευρωζώνης, στην Αγγλία, την Ουγγαρία και τη Δανία, για παράδειγμα, βεβαιώνοντας πως πρόκειται για μια πέρα για πέρα καταστροφική στο περιεχόμενό της πολιτική κατεύθυνση που εφαρμόζεται σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το εναρκτήριο λάκτισμα για την αυστηρότερη δημοσιονομική πολιτική δό-